

Creos høringssvar til NOU 2021: 6 Myndighetenes håndtering av koronapandemien

Creo–forbundet for kunst og kultur er Norges største kunstnerorganisasjon med nesten 10.000 medlemmer. Creos medlemmer arbeider innenfor alle deler av kulturlivet; Noen er artister, noen er utøvende musikere i et band, i et ensemble, i en kirke eller i et orkester. Noen er pedagoger eller underviser i musikk eller andre kunstfag i grunnskolen, på videregående skoler, i private og kommunale kulturskoler, ved en høyskole eller et universitet. Noen er låtskrivere eller komponister eller begge deler. Noen danser ballett eller moderne dans, noen jobber med lyd og lys eller gjør andre ting «bak scenen» og noen er scenografer, kostymedesignere eller musikkterapeuter.

Den 26 mai i fjor var vi i Creo innkalt til innspillsmøte i regjeringens Koronakommisjon. Det var derfor med stor interesse og spenning vi har lest den over 450 siders lange rapporten.

Dessverre må vi i Creo konkludere at vi er skuffet over rapporten, og over de manglene vi ser i kommisjonens arbeid så lang. Vi vil derfor allerede nå be om at kommisjonen gis i oppdrag å avgi enda en rapport, der de momenter og mangler vi beskriver her blir godt og grundig utredet og berørt.

Rett nok har kommisjonen gitt relativt gode beskrivelser av situasjonen for kulturbransjen, og mange av figurene og tallene er både riktige og betegnende for den særdeles alvorlige krisen kulturlivet har stått i, og står i fremdeles. Men det mangler viktige momenter, og sentrale detaljer er etter vårt syn utelatt.

Komiteen peker korrekt på at det var Stortinget som i midten av mars 2020 vedtok en midlertidig ordning for å kompensere inntektstap for selvstendig næringsdrivende og frilansere. Det var særlig viktig for kulturnæringene, siden det er en forholdsvis stor andel selvstendig næringsdrivende blant kunstnere og støttefunksjoner som for eksempel lys- og lydteknikere.

Men siden det lå til kommisjonens mandat å ettergå regjeringens håndtering av krisen og dens prioriteringer, burde kommisjonen pekt på det helt sentrale i arbeidet med denne ordningen; det at regjeringen i utgangspunktet ikke ønsket en slik ordning, og at det var opposisjonen på Stortinget som måtte overkjøre regjeringen på dette området.

Kommisjonen burde også tatt med at regjeringen i oktober 2020 ønsket å skrote ordningen. Igjen var det Stortinget som tok ansvar og videreførte den, dog med en lavere kompensasjonsgrad.

Det vi i Creo kritiserer kommisjonen for her er at de ikke i tilstrekkelig grad evaluerer og etterprøver hvordan regjeringen unnlot å prioritere de selvstendig næringsdrivende og frilanserne i sin krisehåndtering. Skal vi som nasjon lære noe av denne krisen, kan vi ikke unnlate å se på hvordan våre myndigheter prioriterer opp, bort eller ned viktige ordninger for svært mange borgere.

Vi finner heller ikke noen vurderinger på hensiktsmessigheten i de mange nedstengningene, spesielt knyttet til de mange og særdeles inngripende nedstengningen for kulturbransjen. Vi har etter hvert fått flere rapporter som sier at det er svært liten smitte knyttet til kulturarrangement. Dette både fra her i Norge og fra både undersøkelser og forsøk i utlandet. Creo mener derfor at det hadde vært

nyttig om kommisjonen kunne vurdert de til dels store økonomiske og kulturelle negative konsekvensene av nedstengningene opp mot de eventuelle smittemessige og helsemessige gevinstene knyttet til alle de stengte konsertsalene og arrangementene.

Vi er klar over at alle bransjer måtte bidra med smittebegrensende tiltak. Men mange andre bransjer fikk færre og mindre begrensninger enn kulturbransjen. En vurdering av nytteverdien av nedstengning av en bransje i stedet for en annen og opp mot begrensninger i privat aktivitet – som private samlinger, reiser, m.m. – mener vi kunne vært fruktbart, både for å se på krisehåndteringen under denne pandemien, men også for å kunne gjøre bedre vurderinger ved en mulig krise en gang i fremtiden.

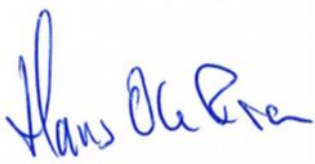
Hvordan kompensasjonsordninger og stimuleringsordninger har påvirket de forskjellige bransjene er også i liten grad berørt. Vi i Creo pekte spesielt på de manglende sosiale støtteordningene for selvstendig næringsdrivende og frilansere, og da spesifikt de som har sitt virke innenfor kulturlivet. Vi mente da, som nå, at alt for mange kunstnere opplever at de ikke får arbeidsoppdrag uten å måtte ta dem i egen næring. Vi foreslo blant annet derfor for kommisjonen at det må nedsettes et lovutvalg for å vurdere arbeidsmiljølovens definisjoner av arbeidsgiver og arbeidstaker.

Til møtet med kommisjonen i mai i fjor ble vi bedt om å komme med forslag til forbedringer på de områdene vi representerte. Vi i Creo pekte spesielt på de manglende sosiale støtteordningene for selvstendig næringsdrivende og frilansere, og da spesifikt de som har sitt virke innenfor kulturlivet. Vi mente da, som nå, at alt for mange kunstnere opplever at de ikke får arbeidsoppdrag uten å måtte ta dem i egen næring. Vi foreslo blant annet derfor for kommisjonen at det må nedsettes et lovutvalg for å vurdere arbeidsmiljølovens definisjoner av arbeidsgiver og arbeidstaker.

Arbeidstakere som opplever at virksomheten de arbeider for må permittere er omfattet av permitteringsordningen, og blir fanget opp av ett sikkerhetsnett. Kunstnere som opplever at deres virksomhet/enkeltpersonforetak mister betydelige inntekter har ikke den samme tryggheten. Det samme gjelder kunstnere som primært livnærer seg som frilansere. Denne særdeles spesielle situasjoner har vist oss at myndighetene må etablere ett tilsvarende sikkerhetsnett som det som finnes for arbeidstakere for selvstendig næringsdrivende og frilansere som uforskyldt mister store deler av sine inntekter.

I kommisjonens mandat står det at kommisjonen skal fremme forslag om de tiltak den mener er nødvendige for å få en bedre fremtidig beredskap og krisehåndtering. Samtidig er det også åpning for at kommisjonen kan levere flere rapporter, om det viser seg at det er fornuftig. Vi i Creo tror at vi som nasjon er tjent med det, og at kommisjonen får anledning til å gå dypere inn iblant annet de problemene vi i Creo har løftet fram.

Med vennlig hilsen

Hans Ole Rian
Forbundsleder
Creo – forbundet for kunst og kultur